

Marie Hykešová, Život na středověkém dvoře. Komparace dvora Karla IV. a Jiřího z Poděbrad. Bakalářská práce. Praha, FHS UK 2011, 92 stran

posudek vedoucího práce

Předmětem bakalářské práce Marie Hykešové je či spíše mělo být srovnání dvorů dvou významných českých vladařů Karla IV. a Jiřího z Poděbrad z pohledu dějin každodennosti. Profese autorky – učitelky základní školy se promítla do podoby práce jak v pozitivním, tak v negativním smyslu slova. Ocenit je třeba zájem autorky o zvolené téma a její snahu o pečlivé zpracování. Práce má po formální stránce všechny náležitosti, je opatřena bohatým poznámkovým aparátem, autorka podává přehledný a srozumitelný výklad a používá kultivovaný jazyk s minimem gramatických chyb a překlepů.

Po věcné stránce ovšem práce budí dojem, že autorka dostatečně nepochopila zadání. Cílem práce nebylo co nejpodrobněji popsat na základě literatury a vydaných pramenů každodenní život obou vladařů, jak jej autorka prezentuje ve své práci (s. 23-66), nýbrž srovnání podoby dvou vybraných dvorů na základě jasně vymezených kritérií v rámci diskursu dějin každodennosti (toto srovnání bylo odbyto na pěti stranách, s. 69-74). Takový přístup předpokládá jasné vymezení okruhu sledovaných otázek a problémů vztahujících se ke každodennosti a jejich odlišení od politických, kulturních či hospodářských dějin. Jedině tak bylo možno předejít tomu, aby záběr práce byl tak široký, jak je, a tudíž nutně i povrchní.

V tomto případě platí dvojnásob, že méně by bylo více. Hykešová se nedokázala vzdát zavádějící představy, že čím více informací do textu vloží, tím bude mít její práce větší hodnotu. Jinými slovy řečeno, nedokázala dostatečně rozlišit, nač se má soustředit, které údaje jsou z hlediska tématu relevantní a které nikoli. V této souvislosti je třeba uvést, že jsem na zmíněná úskalí autorku upozorňoval. Předložený text je fakticky jejím druhým pokusem, první verzi, zaměřenou na schematický popis politických událostí, dostala podle mých pokynů k přepracování.

Každodennost na panovnických dvorech je samo o sobě velmi široké téma a bylo vhodné věnovat se jen některým jejím aspektům, a sice takovým, které jsou navzájem srovnatelné, a ty pak rozebrat do hloubky. Hykešová se místo dílčí analýzy pokouší o širokou syntézu, zmiňuje mnoho aspektů dvorského života (mj. holdování, slavnostní vjezdy do měst, dary a obdarování), z nichž každý by vydal na samostatnou práci. Z údajů, které autorka shromáždila, vysvítá, že by stálo za to věnovat větší pozornost například srovnání okruhu rádců obou panovníků, jejich výběru a sociálnímu statutu.

Za závažné nedostatky považuji absenci tématických okruhů a kritérií, které by vedly k smysluplnému srovnání poměrů na obou dvorech, malou schopnost autorky kriticky přistupovat k textu (jako by vše, co je napsáno, byla pravda), formulovat vlastní stanoviska a překonat tak téměř bezvýhradnou závislost na předloze. Nekritický přístup k literatuře vede autorku k přejímání řady klišé. Uvádím jeden příklad za všechny: „Od 13. století se stal dvůr základem moderního státu.“ (s. 15). Můžeme vůbec o moderním státu v té době mluvit? Čím se vyznačuje moderní stát? Metodická nejasnost je ostatně patrná již z úvodní kapitoly o metodologii (s. 7-8), v níž autorka obecně popisuje, z jakých typů pramenů lze každodenní život na středověkém dvoře studovat, místo toho, aby charakterizovala vlastní postup při analýze použitých pramenných edic. Teprve na základě jasně vytýčených mezí, v nichž se zpracování tématu má odbývat, by autorce vyšlo najevo, že pasáže o vládě a sňatkové politice panovníků, o příjmech královské komory, či jmenovitý výčet dvorských úředníků sám o sobě do konceptu každodennosti nepatří.

Výsledkem je mělké srovnání obou dvorů, spokojující se s konstatováním obecně známých skutečností na úrovni vydaných edic a sekundární literatury, mezi jejichž výpovědní hodnotou autorka prakticky nerozlišuje. Výčet osob, které ten který úřad zastávaly, sám o sobě žádným

srovnáním není. Aby srovnání mělo nějakou výpovědní hodnotu, bylo by třeba mimo jiné znát, z jakého sociálního prostředí pocházel okruh osob pohybujících se na dvoře, jaká byla strategie panovníků při výběru určitých úředníků a rádců, proč některé úřady v pohusitské době zanikly a proč vznikly nové (nevystačí se s prostým konstatováním této skutečnosti na s. 71), jak změny na dvoře odrážely celkové změny ve společnosti. Stejně tak nemá smysl konstatovat, že dvůr královen byl v 15. století rozvinutější, když dvoru královen lucemburské éry autorka nevěnuje prakticky žádnou pozornost (s. 71). Co, s čím a hlavně na základě čeho srovnává, není místy vůbec jasné. Podobně bez odkazu na konkrétní práce uvádí problematiku tvrzení, že „podle historiků umění za Jiřího vlády dvorské umění neexistovalo.“(s. 74). Ze závěru (s. 75-76) navíc vyplývá, že Hykešová si není dostatečně vědoma rozdílu mezi komparací dvou panovníků a komparací jednotlivých částí jejich dvorů. Věcnou neujasněnost a tématiku „vylití z břehů“ lze doložit i na přílohách, kam byly vedle ukázek módy a stolování zařazeny i mince a pečeti.

Přes všechny zmíněné nedostatky, s odkazem na zájem a péči autorky a na formální náležitosti doporučuji hodnotit předloženou bakalářskou práci Marie Hykešové známkou *dobře*.

V Praze 21. 8. 2011

PhDr. Roman Zaoral